

1985, s. 311—315. — 15. Vanžura, J. et al.: Spirocyclic cyclodipeptides (2,5-piperazinediones) — orally active analogues of MIF. VIIIth International symposium on Medicinal Chemistry, Uppsala, Aug. 27—31, 1984. In Proceeding, 2. Stockholm, Swed. Pharmaceut. Press, 1984, s. 461—463. — 16. Voight, K. H. et al.: The effect of somatostatin and of prolyl-leucyl-glycinamide (MIF) on ACTH release in dispersed pituitary cells.

Life Sci., 21, 1977, s. 739—746. — 17. Vokáč, V., Placer, Z., Roubal, Z.: Ochranné působení žaludečního hlenu na vznik experimentálních žaludečních erozí. Čs. Gastroent. Výž., 11, 1957, s. 22—28. — 18. Weimer, E. H., Moshin, J. R.: Serum glycoprotein in experimental tuberculosis of guinea pigs. Amer. Rev. Tuberc., 68, 1952, s. 594—599.

Adresa: L. K., 128 53 Praha 2, U nemocnice 5

ZPRÁVY O KNIHÁCH

Syříštová, E.: *Puknutý čas*. Martin, Osveta 1986, 136 s., 13 Kčs.

Eva Syříštová je známá pražská psycholožka. V roce 1974 vyšla její knížka *Imaginární svět* (Mladá fronta, Praha 1974), která zcela oprávněně vzbudila mimořádnou čtenářskou pozornost. Svět schizofreniků se psychicky zdravým a komponovaným lidem jeví jako nepochopitelný. Je uzavřen sám do sebe, je těžké k němu proniknout, je těžké mu porozumět a pochopit jej. Autorka si tehdy vytyčila cíl, ozřejmit srozumitelně a věcně vnitřní svět všech těch trpících, kteří ztratili psychické zdraví. Imaginární svět je vynikající studie do svébytného prostoru života psychotiků. Každé psychické onemocnění má však svou strukturovanou vnitřní logiku a vztah k historii osobnosti. Někde „na začátku“ se stala chyba, která nebyla dešifrována, a proto ani nemohla být korigována, a která v přibývajícím čase nutně nabývá obudných rozměrů, manifestujících se jako zjevné psychotické onemocnění. Imaginární svět je nutné pochopit, neboť porozumět zakládá možnost pomoci. Imaginární svět i přes svou patetičnost je a zůstává literaturou faktu. Tam, kde autorka hledá a volá po porozumění pro trpící, tam kde se dožaduje odpovědnosti a spoluodpovědnosti všech, kteří mohou zasáhnout a zlepšit situaci trpících, tam útočí na city čtenářů způsobem, překračujícím strohost faktografické argumentace.

V knížce *Puknutý čas* Syříštová vědomě a promyšleně opustila techniku literatury faktu. Smysl práce však zůstal týž: ukázat, že na křižovatkách osudu může být citlivější a zranitelnější člověk zasažen tak, že se propadá do neznámého světa stínů nemoci. Ten nepochopitelný imaginární svět je pro nemocného právě tak únikem a spásou, jako prokletím. Najít cestu zpět a smysluplně se zařadit do světa zdravých představuje nelehký zápas. Bývá často neúspěšný. Ale tam, kde končí vítězstvím, tam se předpokládá onen zázrak alespoň jednoho jediného pevného, nosného a kvalitního lidského vztahu. *Puknutý čas* je soubor pěti povídek. Knižka má beletristický ráz, ale příběhy jsou skutečné. „Vždy mě zajímalo především vnitřní drama odehrávající se v člověku, drama, které je neopakovatelné, stále nové, pokaždé jiné, ať už jeho hráč vystupuje v drob-

ných nebo klíčových postavách, zejména však tehdy, když se ocitá v těch krajních polohách, kdy se rozhoduje mezi životem a smrtí“.

Název knížky je volen podle ústřední povídky *Puknutý čas*, kde je přiblížen životní příběh Gabriely, schizofreničky, která se neprodyšně uzavřela světu v naději, že tímto únikem nalezne klid. Autorka mistrně vylíčila trýzeň nemocné, jejímž ústředním problémem je, že „nemůže vykročit do času... je zamřížovaný do neproniknutelného chaosu, ze kterého je nemožné vstoupit do sledu běžných událostí“. I ostatní povídky — *Muž stvořený sluncem*, *Řeč snu a sen* řečí, právě tak jako *Balada o smíchu* — nás uvádějí do imaginárního světa schizofreniků. Jedna povídka však má charakter výjimečné z výjimečných. Jmenuje se *Dokončené torzo* a považují ji za mistrné dílo. Síla výpovědi přesahuje popis těžké psychické trýzně dvou přátel. Na malém rozsahu pouhých osmi stran je zachycen nejen problém lidské bolesti a nouze, ale i paradoxů lidské pomoci. Těžce somaticky nemocný Jan se postupně stává torzem, jsou mu amputovány všechny končetiny. Žena ho opouští, od zmračeného se všichni odklání. V hrůze, v nejistotě co říci, jak se chovat. Jan žije, musí žít, není pro něj už ani možnost milosrdné volby dobrovolného odchodu ze života. Ztratil i ruce, které by k ústům mohly přinést osvobuzující tabletku. Profesionální zdravotníci však o něj pečují dál. Krmí ho, vynášejí mísy. Dělají to, „co musí“, to co považují za humánní. Ale nehovoří s ním, nemohou, nevědí jak. Zachraňují jeho prodlužované utrpení. Jan žije. Existuje pomoc v této nezaviněné beznaději? Světlo a smysl dnů, které zbývají, přináší kamarád Petr. Ten, s kterým společně studovali konzervatoř. Propůjčuje nebohému to nejvzácnější, co má: svůj čas a své ruce. Svou lidskou nesentimentální a osvobuzující účast. „Tělesná краса, zdraví, úspěšnost se skutečně běžně pokládají za mnohem důležitější důvody pro lásku než jiné, možná podstatnější lidské hodnoty“. Petr křísí v nemocném životní žár. Jan nachází smysl svého týraného života. Diktuje Petrovi, a ten do notového zápisu převádí svár o hodnoty lidství. Symfonie *Dokončené torzo* je vrcholem umělecké tvorby umírajícího, stejně tak jako svědectvím velkého přátelství a skutečného lidského vztahu.

„Existovat, znamená mít lidskou vazbu, jinak je všechno umělé“ píše autorka. To platí obecně, to platí pro všechny. Přečtíme si tedy cennou knížku, která se bez nadsázky stává lidským poselstvím, protože tematizuje problém hledání a nalézání smyslu lidského života.

Helena Haškovcová, Praha 4, Počátecká 17